



Vereniging voor Terpenonderzoek 1916-2016

VAN WIERDEN EN TERPEN

extra jubileum editie

De Vereniging voor Terpenonderzoek: een kwieke oude dame

De Vereniging voor Terpenonderzoek bestaat dit jaar 100 jaar. Na de eerste 100 jaar kunnen we gerust stellen dat de vereniging anno 2016 nog altijd een belangrijke bijdrage levert aan het archeologisch onderzoek naar de activiteiten van de bewoners van de kwelders langs de Waddenzee. De Vereniging voor Terpenonderzoek is een kwieke oude dame die midden in het leven staat. Om dat te benadrukken vinden er in dit jubileumjaar activiteiten plaats voor jong en oud.

Help pake en beppe de terp op!

De eerste jubileumactiviteit vindt plaats in het **Natuurmuseum Fryslân**. Van **20 februari t/m 6 maart** vindt daar '**Help pake en beppe de terp op!**' plaats. Een doe-tentoonstelling gericht op opa's en oma's en hun kleinkinderen. Kinderen krijgen gratis entree op vertoon van hun pake of beppe (of een andere volwassene). Het Natuurmuseum Fryslân en de Vereniging voor Terpenonderzoek hebben de handen ineen geslagen om de bezoekers te laten beleven hoe het leven op de terpen er een heleboel pakes en beppes geleden uitzag.

Bij de tentoonstelling is een uitgebreid programma met workshops zoals pottenbakken, vilten, botten determineren, etc. Voor meer informatie zie: www.natuurmuseumfryslan.nl



Jubileumnummer van de Jaarverslagen

In het najaar van 2016 verschijnt een jubileumboek, een bijzonder nummer van de Jaarverslagen. In ruim tien bijdragen, niet alleen van gerenommeerde onderzoekers maar ook van aanstormend jong talent, geeft dit boek een indruk van de archeologie van het terpen- en wierdengebied van dit moment. Het boek opent met de ervaringen van een vrijwilligster die heeft meegewerkt aan vele van de Friese terpopgravingen van de laatste jaren.

Op dit moment zijn verder twee bijdragen toegezegd over de geschiedenis van de terpen- en wierdenarcheologie, vijf over verschillende facetten van de bewoningsgeschiedenis, en vijf over verschillende soorten materiaalonderzoek, van leren schoenen tot goud. Of al deze toezeggingen ook daadwerkelijk omgezet zullen worden in artikelen in het boek is nog niet helemaal zeker, we noemen u dus nog geen auteurs en titels. Er zijn al substantiële subsidies voor het boek toegezegd, zodat we er een mooie uitgave van kunnen maken.

Digitalisering

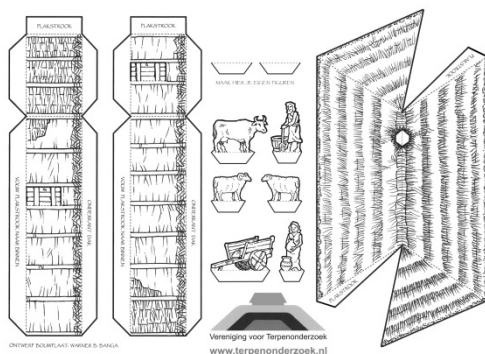
De Jaarverslagen die in de afgelopen 100 jaar zijn verschenen, worden nog altijd gebruikt, zowel door professionele archeologen als door andere geïnteresseerden. Sommige afleveringen zijn nog steeds op papier verkrijgbaar (zie onze verenigingswinkel op de website www.terpenonderzoek.nl), andere zijn al lang uitverkocht en vrijwel onvindbaar. Omdat de inhoud van de Jaarverslagen nog steeds relevant is voor het moderne onderzoek en ook voor anderen interessant is, wordt er op dit moment hard gewerkt aan de digitalisering van alle uitgaven van de Vereniging.

In de loop van dit jubileumjaar zullen alle Jaarverslagen die niet meer in papieren vorm verkrijgbaar zijn, als pdf beschikbaar komen op onze website, waar ze door iedere belangstellende kunnen worden gedownload. Verder is de beroemde kaartenatlas van Halbertsma gedigitaliseerd (met dank aan de Groninger Archieven). Ook het door archeologen nog altijd veel geraadpleegde proefschrift van Marijke Miedema zal worden gedigitaliseerd. We hopen op deze manier het terpen- en wierdenonderzoek uit het verleden blijvend een plekje te geven in de moderne archeologie, ook buiten Noord-Nederland. Bovendien worden de publicaties op deze manier ook toegankelijk voor belangstellenden buiten de universitaire wereld en buiten de kleine cirkel van leden van de Vereniging voor Terpenonderzoek.



Educatie

Educatie is een van de onderdelen die in ons jubileumjaar extra aandacht krijgen. We willen ook jongeren bewust maken van het bestaan van onze vereniging en van onze activiteiten. Het is gelukt om voldoende financiële middelen te genereren voor bijna al onze voorgenomen activiteiten. De door ons samen met en in het Natuurmuseum in Leeuwarden georganiseerde tentoonstelling "Help pake en beppe de terp op" is een bij uitstek geschikt middel om de jongere jeugd te bereiken.



Voor kinderen die onze tentoonstelling bezoeken hebben we een bouw/kleurplaat laten maken van een terpenwoning. Alle kinderen die de tentoonstelling bezoeken ontvangen die gratis. De bouw/kleurplaat is ook na de tentoonstelling overigens nog verkrijgbaar via onze website. Daarnaast hebben we een fraaie kleurenfolder laten maken over onze vereniging, ook met het oog op nieuwe leden. Deze zal ook voor het eerst beschikbaar zijn tijdens de tentoonstelling in het Natuurmuseum.

We werken ook aan een educatieve rubriek op onze website, met informatie en beeldmateriaal, ter ondersteuning van leerlingen bij het maken van werkstukken. Die rubriek zal in de loop van het jubileumjaar openbaar worden.

Excursie naar de Halligen

In 1909 bezocht student A.E. van Giffen de terpen op de Duitse Halligen voor de kust van Sleeswijk-Holstein. Zijn bezoek zou een blijvende invloed hebben op het terpenonderzoek. Daarom zal in het najaar een excursie worden georganiseerd naar dat gebied. Over data en kosten zult u nog worden ingelicht.

Feestelijke jaarvergadering ter ere van het eeuwfeest, op zaterdag 28 mei 2016 in Delfzijl, van 10:00-16:30 uur

Op 1 mei 1916 werd de Vereniging voor Terpenonderzoek te Groningen opgericht. In dat jaar en in 1917 verrichtte A.E. van Giffen een opgraving in de wierde De Wierhuizen, bij Appingedam. Onze toen net opgerichte vereniging financierde deze opgraving. Van Giffen publiceerde over de opgraving in de Jaarverslagen 1 en 2. In de jaren 1980 verrichtte J.W. Boersma opgravingen in de wierde van Heveskesklooster. Het Muzeeaquarium in Delfzijl heeft onder meer een tentoonstelling over deze opgravingen. Daarbij kwamen vondsten uit een periode van 4500 jaar (trechterbekerperiode tot en met late middeleeuwen) te voorschijn. Er is dus alle reden om onze feestelijke jaarvergadering in Delfzijl en omgeving te houden.



Een kijkje in het Muzeeaquarium.
Foto Tjibbe Noppert

Morgenprogramma, 10:00-12:30 uur

Het morgenprogramma wordt gehouden in zaal Schans van congrescentrum/theater De Molenberg, Molenberg 11 in Delfzijl (vanaf 10 uur, zaal open 9:30). De zaal is op de eerste verdieping; er is een lift. Hier houden we eerst een korte jaarvergadering. Daarna volgen een veiling en enkele lezingen. Twee daarvan zijn ter voorbereiding op de bezoeken aan de opgravingsterreinen van Heveskesklooster en De Wierhuizen.

De opbrengst van de **veiling** is voor onze jubilerende vereniging. Ons lid **Jos Stroosma** is de veilingmeester. Jos stelt zelf een mooie ets van zijn broer, Jan Stroosma (1928-1983), voor de veiling ter beschikking. Jan Stroosma

was een Friese graficus, beeldhouwer, fotograaf en kunstschilder. Hij studeerde van 1957-1961 in Amsterdam aan de Rijksakademie van beeldende kunsten. Daarna keerde hij terug in zijn geboortestad Leeuwarden, waar hij de rest van zijn leven bleef wonen. Hij gaf les aan de kunstacademies van Leeuwarden en Groningen. Onder meer het Fries Scheepvaartmuseum in Sneek, het Museum Henriette Polak in Zutphen en het Centraal Museum in Utrecht bezitten werk van hem.

Behalve de ets van Jan Stroosma kunnen ook andere objecten worden geveild ten bate van de vereniging. Heeft u een object dat u beschikbaar wilt stellen ten behoeve van de veiling, meldt u dat dan s.v.p. bij Jos Stroosma, e-mail: joseph.wilhelmus@hotmail.com. Het zou handig zijn als u een foto van het object meestuurt. Alle objecten zijn welkom: een kunstwerk, een boek, een bijzonder werktuig - wat u maar heeft liggen en wat u voor de veiling ter beschikking wilt stellen. Dus: dé kans om uw zolder wat leger te maken en daarmee de kas van de vereniging te spekken.

Lunch en middagprogramma 12:30-16:30 uur

Vervolgens gebruiken we in De Molenberg de lunch. Om 13:30 uur vormen we twee groepen. De eerste groep gaat per bus naar Heveskesklooster, vervolgens naar De Wierhuizen en wordt daarna afgezet bij het Muzeeaquarium. De tweede groep bezoekt eerst het Muzeeaquarium, en wordt daar om 15:00 uur afgehaald voor het rondje langs Heveskesklooster en De Wierhuizen. Om 16:30 uur wordt ook deze groep weer afgezet bij het Muzeeaquarium. Desgewenst kunt u na afloop op eigen kosten nog wat gebruiken in het Eemshotel tegenover het Muzeeaquarium, of in restaurant De Boegschroef aan de haven, Handelskade West 16.



De Wierhuizen naar het noorden.
Foto Tjibbe Noppert.

Voor de lunch, de bustocht en de toegang tot het Muzeeaquarium vragen wij een bijdrage van €18,50 euro, vooraf te betalen op NL41 INGB 000 1162 506. U dient zich **vóór 1 mei** aan te melden bij de penningmeester (Wietske Prummel, w.prummel@rug.nl of Poststraat 6, 9712 ER Groningen; zie aanmeldingsformulier) en dan ook meteen de €18,50 over te maken. Ook s.v.p. bij haar opgeven of u een bijzonder dieet volgt.

PROGRAMMA

Algemene Ledenvergadering 10:00 – 10:20 uur

1. Opening en welkom
2. Mededelingen, o.a. over de jubileumviering tot nu toe
3. Verslag vorige jaarvergadering op 13-6-2015 (bijgevoegd, bijlage 1)
4. Activiteitenverslag 2015 (verslag van de secretaris, bijgevoegd, bijlage 2)
5. Financiën
 - a. Financieel jaarverslag 2015 (bijgevoegd, bijlage 3)
 - b. Verslag kascommissie
 - c. Voorstel de jaarlijkse contributie te verhogen van €20 tot €25
 - d. Benoeming nieuwe kascommissie
6. Rondvraag
7. Sluiting

Lezingen 10:20-12:00 uur

1. Egge Knol, voorzitter en conservator Groninger Museum : *Een eeuw Vereniging voor Terpenonderzoek*
2. Gilles de Langen, hoogleraar terpenarcheologie aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG): *Ezinge: dorpswierde of wierdedorp*
3. Mans Schepers, archeobotanicus aan de RUG: *Hennep en spelt: toch geteeld op de terpen en wierden*
4. Martha de Jong, werkzaam bij Libau: *De opgravingscampagne te Heveskesklooster, onderzoeksresultaten in vogelvlucht*
5. Michiel Rooke, provinciaal-archeoloog van Groningen, titel: *De Wierhuizen, een voordracht met lichtbeelden over de proefgraving.*

Veiling 12:00-12:30 uur Veilingmeester Jos Stroosma (veilingstukken s.v.p. tevoren bij hem aanmelden, joseph.wilhelmus@hotmail.com)

Eenvoudige lunch 12:30-13:30 in het restaurant van De Molenberg (begane grond)

Middagprogramma

Wij verdelen de deelnemers in twee groepen, groep A en groep B

tijdstip	groep A	groep B
13:30-15:00	bustour langs Heveskesklooster en Wierhuizen; eindpunt: Muzeeaquarium	lopend (13 minuten) of per auto naar Muzeeaquarium, Zeebadweg 7a Delfzijl
15:00-16:30	bezoek aan Muzeeaquarium	bustour langs Heveskesklooster en Wierhuizen; eindpunt: Muzeeaquarium (zie kaartje);

Bereikbaarheid

De Molenberg, adres Molenberg 11, ligt op 6 minuten loopafstand van station Delfzijl. Ga tegenover het station de Landstraat (winkelstraat) in en sla de zesde zijstraat rechts, de Schoolstraat, in. Bij de molen Adam slaat u linksaf de Molenberg in. Voor wie met de auto komt: direct voor de Molenberg en bij de Commandeursstraat/achter de Hema, zijn grote parkeerterreinen.

Van Molenberg 11 naar het Muzeeaquarium, Zeebadweg 7a Delfzijl, is het 13 minuten lopen. Eerst terug tot bijna het station Delfzijl, en vandaar rechtsaf Noordersingel, linksaf Kustweg, het spoor over, eerste weg rechts Zeebadweg, om de bocht links ligt het Muzeeaquarium. Bij het Muzeeaquarium zijn ook goede parkeermogelijkheden.

Wij rekenen op een grote opkomst!

De jubileumactiviteiten worden mede mogelijk gemaakt door:



PRINS BERNHARD
CULTUURFONDS



ST. ANTHONY GASTHUIS FONDS

Stichting J.B. Scholtenfonds

aanmeldingsformulier

invullen, uitknippen en **vóór 1 mei 2016** opsturen naar *W. Prummel, p/a GIA, Poststraat 6, 9712ER Groningen, of gegevens per e-mail doorgeven aan: w.prummel@rug.nl*

Ik kom op 28 mei 2016 (10:00-16:30 uur) naar de feestelijke algemene ledenvergadering in Delfzijl

Naam:

Adres:

Aantal personen:

Dieetwensen:

Ik heb €18,50 per persoon overgemaakt op NL41 INGB 000 1162 506 van de Vereniging voor Terpenonderzoek. BIC: INGBNL2A
